

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ

סֵדֵר

לְמוֹד יוֹמֵי יְרוּשָׁלַיִם

בְּמִקְוֵה וּפְיֻסוּק מְלֵא

הוֹצָאָה מִיַּחַדָּת בְּעֶבְרֵת הַסִּידִי בְּרִכְלֵב תַּלְמוּדֵי חֵיכַל הַקֹּדֶשׁ

שְׁלוֹמֻדִים עַל פִּי הַדְרָכַת

מָרְן מוֹהֲרָא"ש שְׁלִיט"א

הַמְעוֹרָר לְלַמֵּד עַל פִּי סֵדֵר הַדָּרָךְ הַלְמוּד שֶׁל רַבְנֵי הַקְדוּשׁ מוֹהֲר"ן זי"ע

לְהִיּוֹת בְּכֹל חֻלְקֵי הַתּוֹרָה הַקְדוּשָׁה (שִׁחוּת הַר"ן סִימָן כ"ח; ע"ו)

מִסְכַּת שְׁבִיעִית דְּפִים ח' - י"ד

לְמוֹד לְיָמֵי שְׁבוּעַת פְּרִשְׁת וַיֵּרָא

ט' חֲשׁוֹן - ט"ו חֲשׁוֹן

שְׁנַת תשע"ה

יום ראשון – ט' חשוון

[דף ה' ע"א]

במלוא סהר – אותו המקום חולב בו, גוּזוּ בו, ומולך ומביא את הצאן דרך עליה.

תני: רבי שמעון בן לעזר אומר: אם רצה – תוקע את היתד בארץ, ועושה סהרין בארבע רוחותיה של שמונת סאין.

אין מדיירין לא בשבתות, ולא בימים טובים, ולא בחולו של מועד, אפילו בטובה, ואינו רשאי להושיב שומר, ולא לנער את הצאן. ואם באו מאליהן – אין מסייעין אותן. ואם היו עושין עמו בשבתות ובימים טובים – הוא רשאי להושיב שומר, ולנער את הצאן. ואם באו מאליהן – מסייעין אותן.

תני, רבן שמעון בן גמליאל אומר: בשבת – מדיירין בטובה. וביום טוב – במזונות. ובחולו של מועד – אפילו בשקר.

תני: השוכר את הצאן – אסור לנערה. מהו "לנערה"? מוליכה
ממקום למקום. הדין אמרה: בששכרה לזמן מועט. אבל
בששכרה לזמן מרובה – מותר. אותו היום האחרון – אסור.

רבי חונה בשם רבי נחמן בר יעקב: תהן דאזל ליה לצורכה ולא
מתעני – ייזיל מן אתר לאתר והוא מתעני. רב הונא בשם מר
עוקבן: חפריה עיקר – טוב למעייא.

רבי חייא בר בא שאל: עד שלא פסקו עובדי עבודה מהו שיהא
מותר להוציא מן הסהר וליתן בתוף שדהו בדרך המזבלין?

הלכה ד'

מתני' לא יפתח אדם מחצב בתחילה לתוף שדהו עד שיהא בו
שלוש מורביות, שהן שלוש על שלוש על רום שלוש. שיעורן –
עשרים ושבע אבנים.

גדר שיש בו עשר אבנים של משווי שנים שנים – הרי אילו
ינטלו. שיעור גדר – עשרה טפחים. פחות מכאן – מחצב וגוממו
עד פחות מן הארץ טפה.

בְּמַה דְּבָרִים אָמוּרִים? מִתְּוֹךְ שְׁלוֹ. אֲבָל מִתְּוֹךְ שֶׁל חֲבִירוֹ – מַה שֶּׁהוּא רוֹצֵה יִטּוֹל. בְּמַה דְּבָרִים אָמוּרִים? בְּזִמְנָן שֶׁלֹּא הִתְחִיל בּוֹ עֶרֶב שְׁבִיעִית. אֲבָל אִם הִתְחִיל בּוֹ מֵעֶרֶב שְׁבִיעִית – מַה שֶּׁהָיָה רוֹצֵה יִטּוֹל.

גמרא הֵיאָךְ עֵבִידָא? תִּלְתָּא זְמַנִּין מִן תְּשַׁע. תְּשַׁע זְמַנִּין מִן תִּלְתָּ – עֶשְׂרִין וְשִׁבְעֵי. תְּנִי: מִחֻצָּב שְׁבִיעִי לְבֵין חֲבִירוֹ, וּפְתַח בּוֹ חֲבִירוֹ בְּהִיתָר – מוֹתָר. וְאִם הָיְתָה רִיקָה – אָסוּר.

תַּמָּן תְּנִינָן: הָיוּ מְבִיא אֶת הַטּוּמְאָה – בְּכָל שֶׁהוּא. הַגְּזֵרָה וְהַגּוֹבְלִית – בְּפִתְחַ טַפַּח. אָמַר רַבִּי חֵייה בַּר בָּא: הֵדָא אָמְרָה: זֶה שֶׁהוּא מְקַבֵּל גְּדַבְּךָ מִחֲבִירוֹ – צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת לוֹ אַרְבָּעָה טַפְחִים כִּי מְקוּם. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: מִתְּנִיתָא אָמְרָה בְּנָן! וּבְמַה אָמְרוּ: "הָיוּ מְבִיא אֶת הַטּוּמְאָה בְּכָל שֶׁהוּא" בְּזִיו שֶׁהוּא גְבוּהָ מִן הַפְּתַח שֶׁלֹּשָׁה גְּדַבְּכִין, שֶׁהֵן שְׁנַיִם עֶשֶׂר טַפַּח. וְלָמָּה תְּנִינָן גְּדַבְּכִין? לְמַדַּת הַדִּין.

רַבִּי חֵייה בַּר בָּא שָׁאַל: אֵינָן שִׁיעוּרִין כְּאֵינָן שִׁיעוּרֵיִיא? הֲכָא אֶת אָמַר: שִׁיעוּר גָּדַר – עֲשָׂרָה טַפְחִים, פְּחוֹת מִכָּאן – מִחֻצָּב. וְכָא אֶת אָמַר הֲכִין! מַה אָנָּן קְיַימִין? אִם כְּשֶׁהָיוּ שְׁנַיִ גְּדַבְּכִין – נִיתְּנִי

שמונה טפחים! אם בשָׁהוּ שְׁלֶשֶׁה – נִיתְּנִי שָׁנִים עֶשֶׂר טַפְחִים!
אָמַר רַבִּי יוֹסִי: צֵא הָצִי טַפַּח לְסִיתוֹת מִכָּאן, וְהָצִי טַפַּח לְסִיתוֹת
מִכָּאן, וְכֵן לְחִבְרִיה, נִמְצָא

[דף ח' ע"ב]

שְׁלֶשֶׁה נְדָבָכִים שֶׁל עֶשְׂרֵה טַפְחִים.

פחות מכאן – אינו לא גָּדַר וְלֹא מִחְצָב. תְּנִי: אָמַר רַבִּי יוֹדָא,
בְּמָה דְּבָרִים אֲמורִים? בְּזִמְן שְׁנַתְּבוּיִן לְתִיקוֹן שְׁדָהוּ. אֲבָל אִם לֹא
נְתַבּוּיִן לְתִיקוֹן שְׁדָהוּ, אֲפִילוּ יוֹתֵר מִכָּאן – מוֹתֵר. אָמַר רַבִּין
שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: בְּמָה דְּבָרִים אֲמורִים? בְּזִמְן שְׁלֹא נְתַבּוּיִן
לְתִיקוֹן שְׁדָהוּ. אֲבָל אִם נְתַבּוּיִן לְתִיקוֹן שְׁדָהוּ, אֲפִילוּ פָחוֹת מִכָּאן –
אֲסוּר. אָמַר רַבִּי בִּיבִי: הוֹרִי רַבִּי יוֹסִי בְּהָדָא תְּנִיא לְקוּלָּא.

הַלְקָה ה'

מתני' אֲבָנִים שְׁזִיעוּעָתָן הַמַּחְרִישָׁה, אוּ שְׁהִיוּ מְכּוּסוֹת וְנִתְגַּלּוּ,
אִם יֵשׁ בָּהֶן שְׁתִּים שֶׁל מִשׁוּי שָׁנִים שָׁנִים – הָרִי אֵלָיו יִנְטְלוּ.
וְהִמְסַקֵּל אֶת שְׁדָהוּ – נוֹטֵל אֶת הָעֲלִיזוֹת, וּמְנִיחַ אֶת הַנּוֹגְעוֹת
בְּאַרְצֵן. וְכֵן גְּרָגִיר שֶׁל צְרוּרוֹת, אוּ גַל שֶׁל אֲבָנִים – נוֹטֵל אֶת

העליונות, ומניח את הנזעזעות בארץ. אם יש תחתיקה סלע או קש – תרי אלו ינטלו.

גמרא לא סוף דבר בשזעזעתן המחרישה, אלא אפילו מחרישה עתידה לזעזען. אמר רבי יוסי: מתניתא אמרה בן! אם יש בכל אחת ואחת של משאוי שנים שנים – תרי אלו ינטלו.

רבי יעקב בר בון בשם רבי שמעון בן לקיש: זאת אומרת, אסור ללקט צרורות מתוך שדה חבירו, דו מנבל ויהב עיסביה עליהן. הדיא דתימא: בבקעה. אבל בהרים ומרשים – מותר וטיבו חשב ליה.

הלכה ו'

מתני' אין בונין מדריגות על פי גיאיות ערב לשביעית משפסקו הגשמים, מפני שהוא מתקנו לשביעית. אבל בונה הוא בשביעית משפסקו הגשמים, מפני שהוא מתקינו למוצאי שביעית.

ולא יסמוך בעפר, אבל עושהו חייץ. כל אבן שהוא יכול לפשוט את ידו וליטלה – תרי זו תינטל.

גמרא רבי קריספא בשם רבי יוחנן, חנניה בן גמליאל: באיסור שני פֿרקים היא מתניתא. תני: רבי יהודה ורבי נחמיה אוסרין. לא באיסור שני פֿרקים? וכא באיסור שני פֿרקים. רבי שמאי בעי: אם באיסור שני פֿרקים, בהדא תנינן: לחרוש מותר, ולבנות אסור?!

יום שני – י' חשוון

[דף ט' ע"א]

אלא: בהיתר שני פֿרקים. אם בהיתר שני פֿרקים, בהדא תנינן: אבל בונה הוא בשביעית משפסקו הגשמים, מפני שהוא מתקין למוצאי שביעית!

אמר רבי מנא: יאות אמר רבי שמאי: הדא קמיתא, לחרוש – מותר מפני שהוא מתקין למוצאי שביעית. לבנות – אסור, מפני שהוא מתקין לשביעית.

מתניתא לא אמרה בן! אלא, אבל בונה הוא בשביעית משפסקו הגשמים, מפני שהוא מתקין למוצאי שביעית.

לא יספד בעפר אבל עושהו חייץ. מהו חייץ? חייץ לה כמה דתימר: (יחזקאל יג, ז) והוא בונה חייץ.

הלכה זו

מתני' אבני כתר – באות מפל מקום. וחקובלין – מביאין מפל מקום.

ואילו הן אבני כתר? כל שאינה יכולה להינטל ביד אחת; דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר: אבני כתר – בשמן, כל שהן ניטלות שלוש או שתיים על הכתר.

הבונה גדר בינו ובין רשות הרבים – מותר להעמיק עד הפלע. מה יעשה בעפר? צוברו ברשות הרבים ומתקנו; דברי רבי יהושע. רבי עקיבא אומר: בדרך שאין מקלקלין ברשות הרבים, כך לא יתקן. מה יעשה בעפר? צוברו בתוך שדהו בדרך המזבלין. וכן החופר בור ושיח ומערה.

גמרא אבני פתח – באות מכל מקום אפילו מתוך שאלו. והקובץ –
 – מביא מכל מקום אפילו פחות מאבני פתח.

רבי תיבא בשם רבי יוחנן: לא שנו אלא בינו לבין רשות הרבים.
 הא בינו לבין חבירו – אסור. בשביעית, אבל במועד אפילו בינו
 לבין רשות הרבים – אסור. בפירצה שהיא סגה את העפר. אבל
 בפירצה שאינה סגה את העפר – מותר לגודרה בשביעית. ותני
 כן: כל פירצה שהיא סגה בעפר – אסור לגודרה בשביעית.
 ושאינו סגה את העפר – מותר לגודרה בשביעית.

שאינה מכשלת את הרבים. אבל אם היתה מכשלת הרבים, אף
 על פי שהיא סגה את העפר – מותר לגודרה בשביעית.

כתיב (תהלים ג, כג): **וְשֵׁם דְּרֹךְ אֲרָאנוּ בִישַׁע אֱלֹהִים!** שנייא היא
 הכא שחוא תיקון וסופו לקלקול. דאמר רבי שמעון בן לקיש:
 שאול לא זכה

[דף ט' ע"ב]

למלוכה אלא על ידי שהיה זקינו מדליק גר לרבים. נקרא שמו
 גר. כתוב אחד אומר (דברי הימים א ח, לג): **וַיַּרְדּוּ הַיְלָדִים אֶת קִישׁ.**

וכתוב אחד אומר (שמואל א ט, א) וקיש בן אביאל. והלא אביאל היה שמו! אלא על ידי שהיה זקינו מדליק נר לרבים – נקרא שמו נר.

רבי אבין בעי: עד שלא פסקו עובדי עבודה, מהו לצבור עפר בתוך שדהו בדרך המזבלין?

הדרך עלה מאימתי מוציאין

פַּרְק רְבִיעִי

מתני' בראשונה היו אומרים: מלקט אדם עצים ואבנים ועשבים מתוך שלו, בדרך שהוא מלקט מתוך של חבירו, את הגם הגם. ומשׂרבו עוברי עבירה – התקינו שיהא זה מלקט מתוך של זה, וזה מלקט מתוך של זה שלא בטובה, ואין צריך לומר שיקצץ להן מזונות.

גמרא בראשונה היו אומרים כו'. אמר רבי יונה: הכין צורכה מיתני: בראשונה היו אומרים: מלקט אדם עצים ועשבים מתוך שלו, את הגם הגם, בדרך שהוא מלקט בשל חבירו בין דקים

ונפים. נחשדו להיות מלקטין דקים, והן אומרים: "בגסין ליקטנו!" – התקינו שיהא זה מלקט מתוך של זה, וזה מלקט מתוך של זה שלא במזבח. נחשדו להיות מלקטין במזבח, והן אומרים: "שלא במזבח ליקטנו!" התקינו שיהו מביאין מן הקרוב ומן הפצוי.

אמר רבי זעירא: ראשונה ראשונה מתקיימת.

היתה בהמתו שם – בהמתו מוכחת עליו. היתה בירתו שם – בירתו מוכחת עליו. ליקט בגסין, מהו שיהזיר וילקט מן הנפים שבדקים? אם אמר את בן, אף הוא מלקט כל שדהו בשביעית!

היתה שדהו מליאה גסין, תרתיין מתניין, תדא אמרי שרי, ותדא אמרה אסור.

המסקל שדהו – נוטל את העליונים ומניח את הנזוגעות בארץ – תדא אמרה: שרי.

אינהו המידל, אחת או שתים – תדא אמרה: אסור.

אף במועד בן? אשפח תני: מלקט אדם עצים ועשבים מתוך שלו, את הנם הנם, בדרך שהוא מלקט מתוך של חברו, בין דקין בין גסין. בשביעית, אכל לא במועד.

אף בְּאַבְנִים בְּ? אֲשַׁכַּח תְּנִי: אף בְּאַבְנִים.

[דף י' ע"א]

הֵלֵב יוֹדַע, אִם לְעַקֵּל אִם לְעַקֵּלְקִלּוֹת.

רַבִּי יוֹסִי בְּשֵׁם מְנַחֵם: רַבִּי עֲקִיבָא עֲבַד בְּשִׁיטְתִּיהּ. חָמָא חַד אִיזְמַר
בְּרַמָּא, אָמַר לִיה: וְלִית אָסוּר? אָמַר לִיה: לְעַקֵּלִין אָנָּא בְּעֵי! הֵלֵב
יוֹדַע אִם לְעַקֵּל אִם לְעַקֵּלְקִלּוֹת.

הֵלֵב ב'

מִתְנַי' שְׁדָּה שְׁנַתְקוּוּצָה – תִּזְרַע לְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית. שְׁנִימְיָיְבָה אִו
שְׁנִידִירָה – לֹא תִזְרַע לְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית.

שְׁדָּה שְׁנִימְיָיְבָה, בֵּית שְׁמַאי אֹמְרִים: אִין אוֹכְלִין פִּירוּתִיהּ
בְּשְׁבִיעִית. וּבֵית הֵלֵל אֹמְרִים: אוֹכְלִין.

בית שמואי אומרים: אין אוכלין פירות שביעית בטובה. ובית הלל אומרים: בטובה ושללא בטובה.

רבי יהודה אומר: חילוף הדברים! זו מקולי בית שמואי ומחומרי בית הלל.

גמרא שדה שנתקוצה בו. תמן אמרין: בשניטלו קוציה. ורבנן דהכא אמרין: משחרש. על דעתיהו דרבנן דהכא איזהו הפיוב? כל העם חורשין פעם אחת והוא חורש שני פעמים.

וכא בן? אמר רבי יוסי בי רבי בון: תמן – אין המלכות אונסת, ברם הכא – המלכות אונסת.

בראשונה פשהו המלכות אונסת, הורי רבי ינאי שיהו חורשין חרישה ראשונה. חד רשיעא תוה, אני עבר, חמיתון רמין קובעתא. אמר לון: האיסטו שרא לבון מירדי? שרא לבון רמין קובעתא?

אמר רבי יעקב בר זבדי קומי רבי אבהו: לא בן אמר רבי זעירא ורבי יוחנן בשם רבי ינאי, רבי ירמיה, רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יוצדק: נמנו בעליית בית נתנה בלוד, על כל התורה,

מניין אם יאמר עכו"ם לישראל לעבור על אחת מכל מצות האמורות בתורה, חוץ מעבודה זרה וגילוי עריות ושפיכת דמים, יעבור ולא יתרג?¹

הדא דתימר - בינו לבין עצמו. אבל ברבים - אפילו מצוה קלה לא ישמע לו! כגון לזנינום ופפום אחיו שנתנו להם מים בכלי זכבית צבועה ולא קיבלו מהן!

אמר: לא מתכוין משמדתכון, ולא איתכווין אלא מיגבי ארנונין!

כמה הם רבים? רבנין דקיסרין אמרי: עשרה, דכתיב

[דף י' ע"ב]

(ויקרא כב, לב): ונקדשתי בתוך בני ישראל.

רבי אבונה זעירא, חמוניניה פרי חורי חמרא בשבתא.

רבי יונה ורבי יוסי חורין מפי לארסקינס בשופתא. אמר רבי מנא: קשיתה קומי רבי יונה אבא, לא בן אמר רבי זעירא, רבי יוחנן בשם רבי ינאי, רבי ירמיה, רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן

¹ שטאמר: וחי בהם - ולא שימות בהם (בבלי סנהדרין ע"ד).

יוצדק, נמנו בעליית בית נתזה בלוד, על כל התורה פולה מניין
 אם יאמר עכו"ם לישראל לעבור על אחת מכל מצות האמורות
 בתורה הוין מן העבודה זרה וגילוי עריות ושפיכת דמים – יעבור
 ולא יהרג.

הדא דתימא – בינו לבין עצמו. אבל ברבים – אפילו מצוה קלה
 לא ישמע לו! כגון לוליינום ופפום אחיו שנתנו להם מים בכלי
 זכוכית צבועה ולא קיבלו מהן!

אמר: לא אתכווין משמדתון ולא אתכווין אלא מיכל פיתא
 המימה.

כמה הם רבים? רבנן דקיסרין אמרין: עשרה, דכתיב (שם):
 ונקדשתי בתוך בני ישראל.

רבי אבונה בעי קומי רבי אימי, עכו"ם מהו שיהו מצווין על
 קידוש השם? אמר ליה: ונקדשתי בתוך בני ישראל. ישראל
 מצווין על קידוש השם ואין העכו"ם מצווין על קידוש השם.

רַבִּי נָסָא בְּשֵׁם רַבִּי אֶלְעָזָר שָׁמַע לָהּ מִן הַדָּא: (מלכים ב ה, יח)
 לְדַבֵּר הַזֶּה יִסְלַח ה' לְעַבְדְּךָ וְגו'. יִשְׂרָאֵל מְצוּוִין עַל קִידוּשׁ
 הַשֵּׁם, וְאִין הָעִבּוּרִים מְצוּוִין עַל קִידוּשׁ הַשֵּׁם.

רַבִּי אַבָּא בַר זְמִינָא תָּוּהּ מְחֵיט גְּבֵי חַד אַרְמָאֵי בְּרוּמֵי. אֵינִי לִיה
 בְּשֵׁר דְנִבְלָה, אָמַר לִיה: אָכֹל! אָמַר לִיה: לֵינָא אָכִיל! אָמַר לִיה:
 אָכֹל, דְלִבְנֵי, אָנָּא קְטִילָנָא לָךְ! אָמַר לִיה: אִין בְּעִית מִיקְטָל קְטִיל,
 דְאָנָּא לֵינָא מִיכַל בְּשֵׁר דְנִבְלָה!

אָמַר לִיה: מַהֲזֵן מוֹדַע לָךְ, דְאִילוּ אָכְלָתְ - תְּוִינָא קְטִיל לָךְ! אוּ
 יְהוּדֵי, יְהוּדֵי! אוּ אַרְמָאֵי, אַרְמָאֵי!

אָמַר רַבִּי מְנָא: אִילוּ תָּוּהּ רַבִּי אַבָּא בַר זְמִינָא שָׁמַע מִלִּיהוֹן
 דְרַבְּנָן - מִיכַל תָּוּהּ.

*

טִיבָה, וּמַת, בְּנֵו מַהֲזֵן שְׂיָחָא מוּתָר לְזוּרְעָה? רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא,
 רַבִּי אִימֵי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסֵי בִי רַבִּי תְּנִינָא: טִיבָה וּמַת - בְּנֵו מוּתָר
 לְזוּרְעָה. טִיבָה וּמְכָרָה - אָסוּר לְזוּרְעָה. עֵבֶר וּזְרָעָה - מוּתָר,
 שְׁלֵא גְזָרוּ אֶלָּא עַל הַגָּדֵר שְׁהוּא יָכוֹל לְעַמּוּד בּוּ.

טײַבֿהּ בַּזְמַן הַזֶּה מַחֵוּ? רַבִּי יִרְמְיָה סָבַר מִימַר: שְׂרִי. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: וְלֹא שְׂמִיעַ רַבִּי יִרְמְיָה שֶׁהוּא לֹקָה? לֹא שְׂמִיעַ שֶׁהוּא פָּסוּל מִן הָעֵדוּת?!

חֹזֵר וְאָמַר: אֵין דְּהוּא שְׂמִיעַ, אֶלְא כְּאִינְשׁ דְּשָׁמַע מִיְלָה וּמְקַשֵּׁי עֲלֶיהָ. אָמַר רַבִּי הֲזַקִּיָּה: אֶתְוֹתְבֵת קוּמִי רַבִּי יִרְמְיָה דְּאָמַר, וְכִי אֵין זֶה בֵּית דִּין עָמַד וּבִיטַל?

חֲזִילִיהּ דְּרַבִּי יִרְמְיָה מִן הָדָא: בֵּת יִשְׂרָאֵל שְׁבֹאֵת לְהַדְלִיק מִן הַבְּהֶזְנֵת – טוֹבְלֵת אֶת הַפְּתִילָה בְּשֶׁמֶן שְׂרִיפָה וּמְדַלְקָתָּ.

רַבִּי חוּנָּא בְּשֵׁם דְּבֵית רַבִּי יַנָּאי: שְׁעַת מְשַׁלַּחַת זְאֵבִים הִיְתָה, וְלֹא עָמַד בֵּית דִּין וּבִיטַל. כְּפֹה דְּתִימַר תַּמָּן: לֹא עָמַד בֵּית דִּין וּבִיטַל, וְכֹא – לֹא עָמַד בֵּית דִּין וּבִיטַל.

וְדַבְּוֹתָהּ, מֵאִימַתִּי אָדָם זֹכָה בְּפִירוּזֵתִיו בְּשַׁבְּעִיעִית? רַבִּי יִרְמְיָה סָבַר מִימַר: מִשְׁוִיתָנָם בְּתוֹךְ כְּלָיו. רַבִּי יוֹסִי סָבַר מִימַר: אֶפְלוּ נְתָנָם לְתוֹךְ כְּלָיו – לֹא זָכָה בְּהוּ, דְּהוּא סָבַר דְּאִינּוֹן דִּידֵיהּ, וְלִית דְּאִינּוֹן דִּידֵיהּ.

בהדא רבי טרפון ירד לאכול קציעות מתוך שאלו שלא במזבח
בבית שמאי,

[דף י"א ע"א]

המוניה סנטוריה ושרון חבטון עלוי. כד תמא גרמיה בסכנה,
אמר לון: בתיכון! אמרין גו ביתיה דטרפון, עתדין ליה תכריכין!
כד שמעון בן, אישתתחון על אפיהון, אמרין ליה: רבין שרי לן!
אמר לון: ייתי עלי, על כל חוטרא וחוטרא דתהו נחית עלי -
תוינא שרי לכון על קדמיא!

באילין תרתין מיליהו נהג רבי טרפון בבית שמאי, וסבין. בהדא,
ובקריאת שמע.

רבי אבהו בשם רבי חנינא בן גמליאל: כל ימיו של רבי טרפון
 היה מתענה על הדבר הזה, ואמר: "אוי לי שנתכבדתי בכתרה
 של תורה!"

הלקה ג'

מתני' חוכרין גירין מן העכו"ם בשביעית, אבל לא מישראל.

ומחזיקים ידי עכו"ם בשביעית, אבל לא על ידי ישראל.

ושואלין בשלומן; מפני דרכי שלום.

גמרא רבי חייא, רבי אימי. חד אמר: חרוש בה טבאות, ואנא
 נסב לה מינד בתר שמיטתא. וחרנא אמר: אישר. מאן דאמר:
 חרוש בה טבאות ואנא נסב לה מינד בתר שמיטתא, מהו
 "שואלין בשלומן"? אישר! מאן דאמר: אישר, מהו "שואלין
 בשלומן"? בשלום ישראל "שלום עליכם".

דלמא, רבי חנינא בר פפא ורבי שמואל בר נחמן עברון על חד
 מחורשי שביעית, אמר ליה רבי שמואל בר נחמן: "אישר!" אמר
 ליה רבי חנינא בר פפא: לא בן אולפן רבי, (תהלים קכט, ח) ולא

אָמְרוּ הָעוֹבְרִים – מִפֶּאֶן שְׁאָסוּר לֹאמַר לְהוֹרְשֵׁי שְׁבִיעִית "אִישָׁר".
אָמַר לִיה: לְקִרֹת אַתָּה יוֹדֵעַ, לְדְרוֹשׁ אֵין אַתָּה יוֹדֵעַ? וְלֹא אָמְרוּ
הָעוֹבְרִים – אֵלֹו עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים שֶׁהֵן עוֹבְרִין מִן הָעוֹלָם, וְלֹא אָמְרוּ
לְיִשְׂרָאֵל בְּרַבַּת ה' עֲלֵיכֶם. מַה יִּשְׂרָאֵל אוֹמְרִים? בִּרְבֵנוּ אֶתְכֶם
בְּשֵׁם ה'. לֹא דֵיִיכֶם כָּל הַבְּרֻכּוֹת חֲבָאוֹת לְעוֹלָם בְּשִׁבְלֵנוּ, וְאֵין
אַתֶּם אוֹמְרִים לָנוּ: "בּוֹאוּ וּמְלוּ לָכֶם מִן הַבְּרֻכּוֹת הַזֵּלוּ!" וְלֹא עוֹד,
אֵלֹא שְׁאַתֶּם מְגַלְגְּלִין עֲלֵינוּ פִּיסִים וְוִימִיּוֹת גּוֹלְגְּלִיּוֹת וְאַרְגוֹנִיּוֹת.
הוֹרָה רַבִּי אִימִי לְרִדּוֹת עַמּוֹ.

הַלְּמָה ד'

מִתְנִי' הַמִּידֵל בְּזִיתִים, בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: יְגוּם. וּבֵית הַלֵּל
אוֹמְרִים: יִשְׂרָש. וּמוֹדִים בְּמַחְלִיק – עַד שְׁיִגּוּם. וְאֵיזֶהוּ הַמִּידֵל? אַחַד
אוּ שְׁנַיִם. הַמַּחְלִיק? שְׁלֹשָׁה זֶה בְּצַד זֶה. בְּמַה דְּבָרִים אָמוֹרִים?
מִתּוֹךְ שְׁלוֹ, אֲבָל מִתּוֹךְ שֶׁל חֲבֵרוֹ, אַף הַמַּחְלִיק – יִשְׂרָש.
הַמְּבַקֵּעַ בְּזִיתִים – לֹא יַחֲפּוּהוּ בְּעַפְרָה. אֲבָל מִכֶּסְהוּ בְּאַבְנִים אוּ
בְּקֶשׁ.

אין קוצצין בתולת שקמה בשביעית, מפני שהיא עבודה. רבי יהודה אומר: בדרךב – אסור. אלא, או מגביה עשרה טפחים, או גומם מעל הארץ.

גמרא המידל בזיתים. מהו המידל? נוטל אחד ומניח שנים, או נוטל שנים ומניח אחד.

תני דבית רבי: נוטל אחד ומניח שנים. והא תנינן: הפחליק בגפנים, שלשה זה בצד זה, הא מידל – נוטל שנים ומניח אחד! אמר רבי יונה: מתניתא – במידל בה בתחילה. ומה דתני דבית רבי – במידל מכבד.

אין מציתין את האור באישת של קנים, מפני שהיא עבודה. רבן שמעון בן גמליאל מתיר. וכן היה רבן שמעון בן גמליאל אומר: נוטעין אילן סרק בשביעית.

ואין מלמדין את הפרה לחרוש אלא בחולות. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אפילו בתוך שדה – מותר, ובלבד שלא יסמוך את המענה.

תני: אבא שאול אומר: מברין בחרשים, וגומם מעם הארץ, ובלבד שלא יקוץ בקרדום.

אין בודקין את הזרעים באדמה בעציץ. אבל בודקין אותן בגללים בעציץ. ושורין אותן בשביעית למוצאי שביעית. ומקיימין את האלווי בראש חגג, ולא משקין אותן.

[דף י"א ע"ב]

אין תולין תוכין בתאנה. כיצד הוא עושה? מייתי יחור מתאנה [וכותב] שטר ותולה בה, ואמר לה, הדיא עבדת, ואת לית את עבדת.

ולא כן תנא: אילן שהוא מנבל פירותיו – סוקרין אותו בסקרא, ומטעינן אותו אבנים, ומבהתין ליה דיעבוד! אמרי: תמן – דלא יתן פירותיו. והכא – דיעבוד בתחילה.

אין מרפיבין דקלים, מפני שהיא עבודה. שלא תאמר: הואיל והוא רובה – שרי הוא, לפום כן צריך מימר: אסור.

משלשה ועד תשעה – היא מתניתא.

הַלְקָה ה'

מתני' המזונב בגפנים, והקוצץ בקנים, רבי יוסי הגלילי אומר: ירחיק טפח. ורבי עקיבא אומר: קוצץ פדרפו בקרדום במגיל ובמגירה ובכל מה שירצה.

אילן שנפשא - קוצרין אותו בשביעית, לא שיעלה, אלא שלא יוסף.

גמרא תני: הקוצץ בקנים, רבי יודה אומר: מקום שנחגו לקוץ - יתוק. לתוק - יקוץ, ומגביה טפח וקוצץ.

הקוצץ בקורות - לא יהא מחליק ומדריג ומדריג ומחליק, אלא מתכווין שיהא קציצתו שווה.

תני: רבן שמעון בן גמליאל אומר: מקום שנחגו להחליק - ידריג. לדריג - יחליק. וגומם עם הארץ, ובלבד שלא יקוץ בקרדום. רבי יוסי הגלילי - כפית שמאי, ורבי עקיבא - כפית הלל.

וכן אתינן מתני, רבי יוסי הגלילי – כבית שמאי, ורבי עקיבא –
כבית הלל? אלא רבי יוסי הגלילי חשש לעבודת הארץ ורבי
עקיבא לא חשש לעבודת הארץ].

הלכה ו'

מתני' מאימתי אוכלין פירות האילן בשביעית? הפגין –
משחזרו אוכל בהם פתו בשדה. בחלו – פונם לתוך ביתו. וכן
פיוצא בהם, בשאר שני שבוע – חייבין במעשרות.

הבוסר משחביא מים – אוכל בו פיתו בשדה. הבאיש – פונם
לתוך ביתו. וכן פיוצא בו, בשאר שני שבוע – חייבין במעשרות.

גמרא מהו ביחילו? רבי חייא בר בא אומר: חיינתה. כמה דאת
אמר (זכריה יא, ח) וגם נפשם בחלה בי.

יום חמישי – י"ג חשוון

[דף י"ב ע"א]

בְּתֵיב (ויקרא כה, ז): וּלְבַהֲמֵתָךְ וְלַחֲיָה אֲשֶׁר בְּאַרְצֶךָ, תִּהְיֶה כָּל תְּבוּאָתָה לְאֹכֶל. רַבִּי חֵיִיא בַר בָּא אָמַר: שְׁתֵּי תְּבוּאוֹת, אַחַת מִן חֲבִית, וְאַחַת מִן הַשְּׂדֵה. וּבְתֵיב (שם, יב): מִן הַשְּׂדֵה תֹאכְלוּ אֶת תְּבוּאָתָהּ.

רבי יוסי בן חנינא בעי: פגין מהו לעשות מהן מלוגמא? מאחר שהוא אוכל בהן פתו בשדה – יהא אסור, או מאחר שאין מכניסין לתוך חבית – יהא מותר?

תמן תנינן: הפגין והבוסר, רבי עקיבא אומר: מטמא טומאת אוכלין. רבי יוחנן בן נורי אומר: משפאו לעונת המעשרות! תני באן מיד, ולית באן מיד.

רבי חנניא בשם ריש לקיש: בפגמי תאנים – היא מתניתא, הא בשאר כל הפגין – אינן מטמאין טומאת אוכלין עד שיבאו לעונת הפעשרות. אמר רבי יוסה: מתניתא אמרה בן! הפגין משזריחו – אוכל בהן פתו בשדה.

רבי פדת בשם רבי יוחנן: הכל מודין בשביעית. הכל מודים? חבריא אמרין שאינן מטמאין טומאת אוכלין.

הקור – פּעִיז לְכָל דְּבַר, אֵלָּא שֶׁהוּא נִלְקַח בְּכֶסֶף מְעַשֵּׂר. וּכְפָנִיּוֹת – לְאוֹכְלֵי וְנִפְטָרִין מִן הַפְּעֻשְׁרוֹת.

דרש רבי יודה בן פזי בבית מדרשו: הקור – אין קדושת שביעית חלה עליו. רבי יוסה מפקדין על שואלייה, אמרין לון מן לבון מימר בן? והוון אמרין, הוא, אמר לן רבי יוסה: מתניתא פליגא על רבי יודה בן פזי. ומסייע לן דתני, הפגין של שביעית – אין שולקין אותן. ובמסויפות – מותר מפני שהוא מלאכתן.

קור וכפניות – הרי הן פּעִיז! וכן אנו אמרין ועץ אסור לשולקין? אלא בגין דקדושת שביעית חלה עליו, לפום בן צריך מימר אסור [מותר].

גבי בוסר מה אית לך מימר? אמר רבי אבון: שפן דרדך תקיהות
אוכלות אותי.

[דף י"ב ע"ב]

הלקה ז'

מתני' זיתים שהכניסו רביעית לסאה – פוצע ואוכל בשדה.
הכניסו חצי לוג – פותש וסך בשדה. הכניסו שלישי – כותש
בשדה וכונם לתוך ביתו.

וכן פיוצא בהם בשאר שני שבוע – חייבין במעשרות. ושאר כל
פירות האילן – בעונתן למעשרות כך עונתן לשביעית.

גמרא זיתים שהכניסו רביעית לסאה. מהו שלישי? לוג.
מתניתא – שהן עושין שלושת לוגין לסאה.

בתויב (ויקרא כה, יב): **פי יובל היא קדש תהיה לכם וגו'**, מה היא
קדש – אף תבואתה קדש.

רבי יוסי בן חנינא מְנַשֵּׁק לְכִיפְתָּא דְעַבּוּ, עַד כֹּה הִיא אֲרַעָא דִישְׂרָאֵל. רבי זְעִירָא עָבַר יַרְדְּנָא בְּמַנּוּי.

רבי חֵיִיא בַר בָּא מִתְעַגָּל בְּהֵדָא אֱלִיסוּס דְמִכְרִיא. רבי חֵיִיא רָבָא מִתְקַל בִּיפִי. רבי חֲנַנְיָא מִתְקַל גּוֹשְׁיָא. לְקַיִים מַה לְשִׁנְאָמֵר (תהלים קב, טו): **כִּי רָצוּ עֲבָדֶיךָ אֶת אֲבֹנֶיהָ וְאֶת עֲפָרָהּ יַחְנְנוּ.**

הַלְכָה ח'

מתני' מאימתי אין קוצצין את האילן בשביעית? בית שמאי אומרים: כל האילן – משיוציא. ובית הלל אומרים: החרובין – משישלשלו. והגפנים – משייגרעו. והזיתים – משייניצו. ושאר כל האילן – משיוציא. וכל האילן בין שבא לעונת הפעשרות – מותר לקוצצו.

ובפמה יהא בזית ולא יקצנו? רובע. רבן שמעון בן גמליאל אומר: הכל לפי הזית.

גמרא תני רבי חנינא בר פפא: חרובין, שלשולן – היא הנמן.

גפננים משניגרו. אמר רבי יונה: משניחילו מים. כמה דאת אמר
(איוב לו, כז): **כי יגרע נטפי מים, יזקו מטר לאדו.**

זיתים משניניצו. אמר רבי יונה: משתכניסו רובע. מה? רובע גין
או רובע זיתים? אמר רבי יונה: לאי דו גין שהוא עושה רובע
זיתים.

אמר רבי יונה: כתיב (דברים כח, מ): **כי ישל זיתך.** חד לתלת מאה
וארבעין קנים בה.

אמר רבי יונה: כתיב (יואל ב, כב): **כי עץ נשא פרו - מגיד, שלא
נשא פרו בעולם הזה. תאנה וגפן נתנו חילם - מגיד שלא נתנו
חילם בעולם הזה.** אמר רבי יונה בשם רבי חמא בר חנינא: הפת
בשבע שני גוג - אין לו חלק לעתיד לבא. סימנא, דאכיל
פרוטגמא - אכיל משתיתא. שמע רבי יוסי ואמר: ויאות! עד
כדון אית תותבך לעלמא דאתי!

רבי יונה בשם רבי חייא בר אשי: עתידין הן חבירין להתנינג
מבתי

יום ששי – י"ד חשוון

[דף י"ג ע"א]

בְּנִסְיוֹת לְבַתִּי מְדַרְשׁוֹת. מַה טַעַם? (תהלים פד, ח) יִלְכוּ מִחֵיל אֵל
חֵיל, יִרְאֶה אֵל אֱלֹהִים בְּצִיּוֹן.

רַבְּנֵי דְקַיִסְרִין אָמְרִי, קִמְצֵי עֲבוּרִים וְחַיִּילוֹתָיו שֶׁל נְבוּכַדְנֶצַּר – לֹא
חֵיִין וְלֹא גִידוּנִין. וְעַלֵּיהֶן הוּא אֹמֵר (ירמיה נא, לט): וַיִּשְׁנוּ שְׁנַת
עוֹלָם וְלֹא יִקְיָצוּ.

מֵאִימַתִּי קִמְצֵי יִשְׂרָאֵל חֵיִין?² רַבִּי הֵיִיָּה רֹוֹבַת וְרַבִּי שְׁמַעוֹן בְּרַבִּי.
חַד אָמַר: מְשִׁינְלָדוּ. וְחַד אָמַר: מְשִׁינְדְּרוּ. מֵאַן דְּאָמַר מְשִׁינְלָדוּ –
(תהלים כב, לב) יִבְאוּ וַיִּגִּידוּ צְדָקָתוֹ לְעַם נֹלָד בִּי עֲשֵׂה. מֵאַן
דְּאָמַר מְשִׁינְדְּרוּ – (שם) זֶרַע יַעֲבֹדְנוּ יִסְפֵּר לָהּ לְדוֹר.

² תַּחֲחִיַּית הַמַּתִּים.

תני בשם רבי מאיר: משהוא יודע לענות אמן בבית הכנסת. מה טעמו? (ישעיה כו, ב) פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמונים.

תמן אמרי: משימולו – (תהלים פח, טז) נשאתי אמיך אפונה. ורבנן דהכא אמרין: משינודו – (שם) ולציון יאמר, איש ואיש ילד בה, והוא יכוננה עליון.

רבי אלעזר אומר: אפילו נפלים, מה טעם? (ישעיה מט, ו) ונצורי ישראל להשיב.

הדרן עלה בראשונה

פרק חמישי

מתני' בנות שוח, שביעית שלהן – שנייה, שהן עושות לשלוש שנים. רבי יהודא אומר: הפרסיות, שביעית שלהן – מוצאי שביעית, שהן עושות לשתי שנים. אמרו לו: לא אמרו אלא בנות שוח.

גמרא מהו בנות שוח? פימריה.

מה? בכל שנה ושנה הן עושות, או אחת לשלוש שנים? בכל שנה ושנה הן עושות, אלא שאין פירוטיהן מנמדין אלא לאחר שלוש שנים. כיצד הוא יודע? רבי יונה אמר: משיקשר עליו חוט. תני שמואל: תוחב בהן קיסמין.

תני, רבן שמעון בן גמליאל אמר: אילן שחנט קודם חמישה עשר בשבט – מתעשר לשעבר. לאחר חמישה עשר בשבט – מתעשר לבא. תני, אמר רבי נחמיה: במה דברים אמורים? באילן שהוא עושה שתי גזרות בשנה. אבל באילן שהוא עושה גזרן אחד בשנה, בגזרן זיתים ותמרים וחרובין, אף על פי שחנטו קודם לזמן הזה – הרי הן פלעתידי לבא.

אמר רבי יוחנן: נהגו בחרובין כרבי נחמיה. מוטיב רבי שמעון קומי רבי יוחנן: והא תנינן: בנות שוח, שביעית שלהם – שנייה, שהן עושות לשלש שנים. על דעתך, מה שעשו בשביעית – יהו שביעית! והוא מקבל מיניה.

אמר רבי בון בר בהנא: ותמיה אנא, איך היה מוטיב רבי שמעון קומי רבי יוחנן והוא מקבל מיניה? ויתביניה, אנא אמר חרובין, ואת אמר בנות שוח! אנא אמר מנהג, ואת אמרת הלכה! אנא

אמר רבי נחמיה, זאת אמר רבנן! אלא, היא חרובין היא פנות שותת. היא מנהג היא הלכתה. היא רבי נחמיה היא רבנן.

תפון אמרין: אילן שחנט קודם ראש השנה של עולם – מתעשר לשעבר. ולאחר ראש השנה של עולם – מתעשר לבא. התיב רבי יודן בר פדיא קומי רבי יונה: הרי חרובין הרי הן חונטין קודם ראש השנה של עולם, והן מתעשרין לבא! ולא שמיע דאמר רבי חננא בר פפא:

[דף י"ג ע"ב]

חרובין, שלשולן – היא חנטין!

אמר רבי יוסא: הביא שלישי לפני ראש השנה של עולם – מתעשר לשעבר. אחר ראש השנה של עולם – מתעשר לבא. התיב רבי זעירא קומי רבי יוסא: פעמים שהשנים מאפילות ותמרים מטילות שאור אחר ראש השנה של עולם, והן מתעשרות לשעבר! אמר רבי זעירא: לא מן דעתיה הוה רבי יוסא אמר הדא מילתא, אלא מן הדא דרבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש.

רבי יעקב בר אהא בשם שמואל בר אבא: הביא שלישי קודם
המשה עשר בשבט – מתעשר לשעבר. אחר המשה עשר בשבט
– מתעשר לבא. אמר רבי זעירא: ויאות! הרי אתרוג עקרתה
הנמו ולא עקרתה שנתו? וכאן עקרת שנתו ולא עקרתה הנמו?

רבי בון בר הניא בעי קומי רבי זעירא: מעתה, שלישי הראשון –
לשעבר, שלישי השני – לבא! אמר ליה: שלישי הראשון קשה
לבא, מפנין שהוא בא – מיד הוא גדל. אמר רבי בא: בא: בארים
אומן וליף לה רבי זעירא. שמואל אמר: שיתין יומין – שיתא
עליי. שיתא יומין – שיתין עליי.

תני, רבן שמעון בן גמליאל אומר: מן צאת עליו ועד הפגין –
חמשים יום. מן הפגין ועד השיתין הנזבלות – חמשים יום. מן
שיתין הנזבלות עד התאנים – חמשים יום. רבי אומר, פולחן –
ארבעים ארבעים יום.

לקט תאנה ואינו יודע אימתי הנטה? אמר רבי יונה: מונה מאה
יומין למפרע. אם חל לתוכן המשה עשר בשבט, והוא יודע
אימתי הנטה. אמרו לו: והרי עמד בטבריא, והן עושות לשנה
אחת! אמר להן: והרי עמכם בציפורין, והן עושות לשתי שנים!

הלקה ב'

מתני' הפומן את הלוח בשביעית, רבי מאיר אומר: לא יפחות מפאתים, עד גובה שלשה טפחים, וטפח עפר על גביו. וחכמים אומרים: לא יפחות מארבעה קבין, עד גבה טפח, וטפח עפר על גביו. וטומנו במקום דריסת בני אדם.

לוח שעברה עליו שביעית, רבי אליעזר אומר: אם לקטו העניים את עליו – לקטו. ואם לאו – יעשה השבון עם העניים. רבי יהושע אומר: אם לקטו עניים את עליו – לקטו. ואם לאו – אין לעניים עמו השבון.

לוח של ערב שביעית שנכנס לשביעית, וכן בצלים הקיצונים, וכן פואה של עידית, בית שפאי אומרים: עוקרין אותן במארופות של עץ. ובית הלל אומרים: בקרדופות של מתכות. ומודים בפואה של צלעות – שעוקרין אותן בקרדופות של מתכות.

מאימתי מותר אדם ליקח לוח במוצאי שביעית? רבי יהודה אומר: מיד. וחכמים אומרים: משירבה החדש.

גמרא הטומן את הלוח. עד כדון לוח. בצלים? אמר רבי יונה:
היא לוח, היא בצלים.

אמר רבי יוסה: מסתברא בבצלים, אפילו פחות מכאן – מותר,
דאינין שפין.

לוח שעברה עליו שביעית כו'. רבי אבהו בשם רבי יוחנן: אתיא
דרבי יהודה – רבי ליעזר, ודרבי יוסי – רבי יהושע. דתנינן
תמן: העגלים – אוכלין אחר הביעור, אבל לא עשירים; דברי רבי
יהודה. רבי יוסי אומר: אחד

[דף י"ד ע"א]

עגלים ואחד עשירים – אוכלין אחר הביעור.

רבי אימי בעי קומי רבי יוחנן: מתניתא עד שלא גזרו על
הספיקים? אמר ליה: וכי בעלייה הית? סבר רבי אימי: איסור

ספיהים – תורה! אמר רבי ירמיה: בעלי לוף שוטה – היא מתניתא.

איתי רב הושעיא מתניתא דבר קפרא מן דרומא, ותני: עלי לוף [שוטה] ועלי בצלים! אית לך מימר: עלי בצלים השומין?

מילתיה דרבי ירמיה אמרה: דבר שיש לו ביעור שנמצא בתוך דבר שאין לו ביעור – יש לו ביעור. מה עבד לה רבי ירמיה? פתר לה: בששיקף בעלין.

רבי יוסי פתר לה מתניתא – לפני ראש השנה השביעית. נטעו לפני ראש השנה השביעית, עשה ביצים לפני שביעית, ודיכנו בשביעית, עקרו במוצאי שביעית, אין תימר: דיכון בעיקור – פולו לעניים. אין תימר: אין דיכון בעיקור – אין פולו לעניים. מפפק – יעשה השבון עם העניים.

רבי חזקיה פתר מתניתא – ערב ראש השנה שביעית. נטעו ערב ראש השנה שביעית, ועשה ביצה בתחילת שביעית, ודיכנו בשביעית, ועקרו בסוף שביעית, אין תימר: דיכון בעיקור – פולו

לבעל הבית אין תימור: אין דיכון בעקור - אין בולו לבעל הבית,
לפיקד אין לעניים עמו השבון.

עשה בארץ שלש שנים - נתן לעניים רובע. שתי שנים - נתן
לעניים שליש. שנה אחת - נתן לעניים מחצה.

רבי יוסה פתר מתניתא - לפני ראש השנה שביעית.

רבי הוניה פתר מתניתא - ערב ראש השנה שביעית.

לוח של ערב שביעית כו'. רבי בון בר חייא בעא קומי רבי
יעירא: אף בשאר

[דף י"ד ע"ב]

שני שבוע בן? והא תני: היתה שנייה נכנסת לשלישית - אינו
מדכנו, ואינו מונע ממונו מים בשביל שיהא מעשר שני. היתה
שלישית נכנסת לרביעית - מדכנו ומונע ממונו מים בשביל
שיהא מעשר עני. הדיא אמרה: שדיכון בעיקור! רבי יוסי בשם
רבי: לא תפתר שעקרן עד שלא צימחו.

וכן בצלים הקיצונים. קטינאי.

מודים בפניאָה של צלעית. פיטרה. ותני עלה: מקום שנהגו
לחרוש – יחרוש. לנכש – ינכש.

מאימתי מותר אדם ליחא לוף כו'. מה טעמא דרבי יודה? גזרו
על הלוף, ולא גזרו על תירק. מעתה, אפילו בשביעית יהא מותר!
בטמון אנו קיימינו, שלא ילך ויביא מן האיסור, ויאמר: מן הטמון
הבאתי!

תני, אמר רבי יודה: מעשה שהיינו בעין כושין, ואכלנו לוף על
פי רבי טרפון במוצאי החג של מוצאי שביעית. אמר לו רבי
יוסי: עמד היתני, ולא היה אלא מוצאי הפסח!

הלכה ג'

מתני' אלו כלים שאין האומן רשאי למכרן בשביעית: מהרישא
וכל בליה, העול, והמזרה, ותדקר. אבל מזכר הוא מגל יד, ומגל
קציר, ועגלה וכל בליה. זה הפלל: כל שפלאכתו מיוחדת לעבודתו
– אסור. לאיסור ולהיתר – מותר.

היוצר – מוכר חמש בדי שמן, וחמש עשרה בדי יין, שכן דרכו להביא מן התפקר. אם הביא יותר מכאן – מותר. ומוכר לעכו"ם בארץ, ולישראל בהוצה לארץ.

בית שמאי אומרים: לא ימפור לו פרה הורשת בשביעית, ובית הלל מתירין מפני שיכול לשווקמה

ומוכר לו פירות אפילו בשעת הזרע. ומשאיל לו סאתו, אף על פי שהוא יודע שיש לו גורן. ופורט לו מעות, אף על פי שהוא יודע שיש לו פועלין. וכולן בפירוש – אסורה.

גמרא אילו בלים כו'. אמר רבי יונה: ביני מתניתא, אילו בלים שאין האופן רשאי למוכרן בשביעית להשוד על השביעית.

סתמן מהו? מן פה דתני: "לאיסור ולהיתר – מותר" הדיא אמרה: סתמן – מותר.

היוצר מוכר כו'.

